NÕUKOGU SOOVITUS,

12. juuli 2011,

milles käsitletakse Ühendkuningriigi 2011. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ühendkuningriigi ajakohastatud lähenemisprogrammi (2011–2014) kohta

(2011/C 217/04)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, [1] eriti selle artikli 9 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Ülemkogu nõustus 26. märtsil 2010 komisjoni ettepanekuga käivitada uus majanduskasvu ja tööhõive strateegia – Euroopa 2020. aasta strateegia –, mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel ning keskendub esmatähtsatele valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu ja konkurentsivõime potentsiaali suurendamiseks.

(2) Nõukogu võttis 13. juulil 2010 vastu soovituse liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta ajavahemikuks 2010–2014 ning 21. oktoobril 2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta, [2] mõlemaid dokumente koos nimetatakse koondsuunisteks. Liikmesriike kutsuti üles võtma koondsuuniseid arvesse oma majandus- ja tööhõivepoliitikas.

(3) Komisjon võttis 12. jaanuaril 2011 vastu esimese iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis vastavalt Euroopa 2020. aasta strateegiale tähistab ELi majanduse juhtimise uue tsükli ja majanduspoliitika integreeritud eelkoordineerimise esimese Euroopa poolaasta algust.

(4) Euroopa Ülemkogu kiitis 25. märtsil 2011 heaks eelarve konsolideerimise ja struktuurireformide prioriteedid (kooskõlas nõukogu 15. veebruari ja 7. märtsi 2011. aasta järelduste ning komisjoni iga-aastase majanduskasvu analüüsiga). Ülemkogu rõhutas vajadust pidada esmatähtsaks eelarve usaldusväärsuse ja riigi rahanduse jätkusuutlikkuse taastamist, tööturureformide abil töötuse määra vähendamist ning uute jõupingutuste tegemist majanduskasvu toetamiseks. Ta kutsus liikmesriike üles viima neid prioriteete ellu konkreetsete meetmete abil, mis lisatakse nende stabiilsus- või lähenemisprogrammidesse ja riiklikesse reformikavadesse.

(5) Ühendkuningriik esitas 28. aprillil 2011 oma 2011. aastal ajakohastatud lähenemisprogrammi ajavahemikuks 2011–2014 ja 2011. aasta riikliku reformikava. Vastastikuse seose arvessevõtmiseks hinnati lähenemisprogrammi ja reformikava üheaegselt. Esmakordselt sisaldas Ühendkuningriigi lähenemisprogramm uue, sõltumatu eelarvevastutusameti koostatud majandus- ja eelarveprognoose; see on positiivne areng Ühendkuningriigi eelarveraamistikus.

(6) Ühendkuningriiki tabas rahvusvaheline finantskriis eriti tugevalt tema suure, üleilmselt integreeritud finantssektori ja kodumajapidamiste suure võlakoormuse tõttu. SKP langes 2008. aastal 0,1 % ning 2009. aastal 4,9 %. Ühendkuningriigi valitsus sekkus aktiivselt, et toetada pangandussektorit ning eraldas kogu sektorile erakorraliselt lisalikviidsust. Valitsemissektori eelarve puudujääk kasvas kahe aastaga 8,5 protsendipunkti, jõudes 2009. aastal 11,2 %ni SKPst. Töötuse määr tõusis 5,3 %-lt 2007. aastal 7,6 %-le 2009. aastal. Majandus hakkas uuesti kasvama 2009. aasta neljandas kvartalis, kuigi SKP jäi alla selle kriisieelset haripunkti. Lähiperspektiivis kasvab majandus mõõdukalt tänu ettevõtete suurtele investeeringutele ning tugevale vahetuskursile seoses netoekspordi elavnemisega. Kuid majanduskasvu hoiab tagasi kodumajapidamiste ja valitsemissektori tarbimise vähene või negatiivne kasv. Inflatsioon peaks jääma tublisti alla 2 %, mis on 2011. aasta ametlik eesmärk ning mis kajastab käibemaksu ning impordi- ja energiahindade tõusu; seejärel see aeglustub 2012. aastal. Kõrge inflatsioon halvendab tõenäoliselt reaalset sissetulekut, kuna palgakasv on väike. Peamine risk eelarve halvenemiseks on see, et ettevõtete investeeringute või netoekspordi suurenemist ei toimu ning püsiv kõrge inflatsioon võib takistada rahapoliitika kasutamist, et kompenseerida valitsemissektori madalaid kulutusi.

[1] EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.
[2] Kehtivus 2011. aastal tagatud nõukogu 19. mai 2011. aasta otsusega 2011/308/EL liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta (ELT L 138, 26.5.2011, lk 56).

(7) Võttes aluseks määruse (EÜ) nr 1466/97 kohase ajakohastatud lähenemisprogrammi hinnangu, on nõukogu arvamusel, et eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on realistlik, välja arvatud 2012. aasta suhtes, mille suhtes võib see olla veidi liiga optimistlik. Lähenemisprogramm ei hõlma tegevusjuhendiga ettenähtud keskpika perioodi eesmärki, kuigi seda saab tuletada selles esitatud eesmärkidest. Eelarvestrateegia eesmärk on viia puudujääk peamiselt kulude piiramisega 9,9 %-lt 2010.–2011. aastal 1,7 %-le aastatel 2015–2016 – s.o strateegia, mis on kooskõlas majanduskasvu toetanud eelarve konsolideerimise tulemustega. Lähenemisprogrammis on kavandatud viia puudujääk alla 3 % kontrollväärtuse aastateks 2014–2015, mis on nõukogu määratud tähtaeg. Kui aastatel 2010–2011 oli võlasuhe 78,7 %, siis lähenemisprogrammis esitatud eelarveprognoosi kohaselt suureneb võlasuhe aastatel 2013–2014 87,2 %ni, enne kui see hakkab aeglaselt vähenema. Aastatel 2010–2011 kuni 2014–2015 on eelarve konsolideerimine aastas keskmiselt 1,6 %. See on veidi vähem, kui nõukogu detsembris 2009 soovitas (1,75 % SKPst), kuid siiski piisav, kui arvestada, et aastate 2009–2010 eelarvepuudujääk on oodatust märkimisväärselt väiksem ning see toetab valitsemissektori eelarve puudujäägi vähendamist aastateks 2014–2015 oluliselt alla kontrollväärtuse. Komisjoni viimase hinnangu kohaselt on riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust ohustavad riskid suured.

Elanikkonna vananemisega seotud pikaajalised kulud ületavad ELi keskmist ning praegune eelarvepositsioon suurendab vananemisega seotud kulusid. Praeguse eelarvepositsiooni põhjal suureneks võlg 2020. aastaks 128 %ni SKPst. Lähenemisprogrammi täielik rakendamine oleks siiski piisav, et võlg hakkaks vähenema, kuid see oleks 2020. aastaks ikkagi üle 80 %. Lisaks konsolideerimiskavale on Ühendkuningriik teatanud pikaajalist jätkusuutlikkust toetavatest meetmetest, mis hõlmavad kavandatud riigipensioniea 65- aastalt 66-aastale tõstmise tähtaja varasemaks toomist ning teatavate soodustuste ja maksukünniste suurendamismeetodi muudatusi.

(8) Eelarve kavandatud konsolideerimise rakendamine on jätkuvalt keeruline ülesanne. Jätkusuutliku eelarvepositsiooni taastamiseks on väga oluline, et avaldatud kulukavadest ei kaldutaks kõrvale. Sellega seoses tähendab ajalooliselt madal infrastruktuuri tehtavate riiklike investeeringute tase, eelkõige transpordi puhul seda, et prioriteetsed peaksid olema kasvu toetavad kulud. Piisava esmase eelarveülejäägi tagamine keskpika perioodi jooksul vastavalt lähenemisprogrammis kavandatule parandab riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust.

(9) Ühendkuningriigi paindlik tööturg võimaldas tal kriisi ajal SKP erakordse vähenemisega piisavalt hästi toime tulla. Kuid tööpuuduse suurenemine mõjutas tugevasti eelkõige noori: aastatel 2008–2010 suurenes tööpuudus noorte hulgas 15 %-lt peaaegu 20 %-le. Noorte jaoks kehvad tööturunäitajad on seotud üldisemate ja struktuursete puudustega vajadustele vastavate oskuste omandamisel. Ühendkuningriigis moodustab 18–24aastaste seas varakult õpingud või koolituse katkestanud isikute osa 15,7 %, mis on suurem kui ELi keskmine 14,4 %. Kuigi Ühendkuningriigis on kõrge oskustasemega 25–64aastaste inimeste tase eriti kõrge, on vajaka kesktaseme oskustega inimestest, kelle osakaal jääb hetkel ELi keskmisest allapoole. Veel on Ühendkuningriigi tööturu jaoks oluline probleem töötutes leibkondades elavate laste märkimisväärselt suur osakaal, mis on 17,5 %ga ELi kõrgeim, kui üldine keskmine on 10,2 %. Probleem on eriti tõsine üksikvanemaga leibkondades, andes tunnistust vähestest rahalistest soodustustest ja sobivate lastehoiuvõimaluste puudumisest: üle 32 % perekohustustega inimestest ei tööta või töötavad osalise tööajaga, kuna napib hooldusasutusi (see on neli protsendipunkti suurem kui ELi keskmine).

(10) Ühendkuningriiki tabas kinnisvarabuum kümmekond aastat enne kriisi. Kriisi ajal langesid hinnad järsult, kuid need on osaliselt taastunud ja jäävad varasemale kõrgele tasemele. Tehingute hulk vähenes ja on jäänud väga madalale tasemele. Kinnisvarabuum suurendas kodumajapidamiste võlakoormust ning eratarbimise jätkusuutmatut kasvu kriisieelsel kümnendil. Kinnisvaratehingute vähenemine põhjustas kinnisvaratehingutelt saadavate maksude vastavat väiksemat laekumist, mis omakoda halvendas Ühendkuningriigi eelarvepositsiooni. Eluasemeturu puudused on aidanud selgitada Ühendkuningriigi suuri kulusid eluasemetoetustele ning nende inimeste suurt osakaalu, kes elavad riigi toetust saavates elamutes. Ühendkuningriik on teatanud oma plaanimissüsteemi ja hüpoteegi reguleerimise esialgsetest reformidest. Selle ülesande tähtsust kõigi Ühendkuningriigi majandussektorite jaoks kinnitab vajadus toetuda nendele meetmetele, et töötada välja laiaulatuslikum reformide pakett, mis hõlmaks ka hüpoteegiturgu ja omandi maksustamist kõnealuste probleemide lahendamiseks.

(11) Erainvesteeringute taastumine on olulise tähtsusega, et majandust vajalikul määral hoolimata kodumaisest tarbimisest tasakaalustada, ning see aitaks tootlikkust suurendada. Uuringute kohaselt piiravad laenuvõimalused ja -kulud märkimisväärselt investeeringuid ja laienemiskavasid erasektoris, eelkõige pangalaenu võtnud väikeettevõtete puhul. Väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd) antava laenu iga-aastane kasv on alates 2009. aasta lõpust olnud negatiivne ning väikeettevõtetele antav laen on vähenenud isegi veelgi rohkem. Samal ajal kui baasintressimäärad on keskmise suurusega ettevõtete puhul stabiliseerunud, on need mõnevõrra tõusnud väikeettevõtete jaoks. Ühendkuningriik võttis hiljuti hulga meetmeid VKEde finantseerimisvõimaluste parandamiseks, sealhulgas riiklikud investeerimisvahendid, ning saavutas kokkuleppe Ühendkuningriigi pankadega, et need suurendaksid VKEdele antavaid kogulaene. Samuti on oluline tunnistada probleeme nõudluse poolel ning asjaolu, et ettevõtted peaksid olema aktiivsed neile pakutavate võimaluste ärakasutamisel. Selleks et leida lahendus, mis toimiks ilma valitsuse pideva sekkumiseta,

on vaja reformi pangasektori konkurentsivõime suurendamiseks ning VKEdele kättesaadavate pangandusväliste vahendite rahastamise arengu edasiseks hõlbustamiseks.

(12) Komisjon on hinnanud lähenemisprogrammi ja riiklikku reformikava. Komisjon on võtnud arvesse mitte üksnes nende asjakohasust Ühendkuningriigi fiskaal- ja sotsiaalmajandusliku poliitika jätkusuutlikkuse, vaid ka nende ELi eeskirjadele ja suunistele vastavuse seisukohast, pidades silmas vajadust tugevdada ELi majanduse üldjuhtimist ELi tasandi panuse lisamise kaudu tulevastesse siseriiklikesse otsustesse. Komisjoni hinnangul on lähenemisprogrammi ja reformikavaga ette nähtud meetmed eelarvepuudujäägi vähendamiseks paljutõotavad ning ta kutsub valitsust kava kohaselt tegutsema. Tuleks võtta ka täiendavaid meetmeid eluasemeturu reformimiseks, noorte töötuse ja õpingute katkestamise vähendamiseks, töötutes leibkondades elavate laste olukorra leevendamiseks ning erasektoris laenuvõimaluste parandamiseks.

(13) Võttes arvesse kõnealust hinnangut ning samuti Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 kohast nõukogu 2. juuni 2010. aasta soovitust, on nõukogu läbi vaadanud Ühendkuningriigi 2011. aastal ajakohastatud lähenemisprogrammi ning tema arvamus [1] kajastub eelkõige punktides 1 ja 2 esitatud soovitustes. Võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 25. märtsi 2011. aasta järeldusi, on nõukogu läbi vaadanud Ühendkuningriigi riikliku reformikava,

SOOVITAB Ühendkuningriigil võtta ajavahemikul 2011–2012 järgmisi meetmeid.

1. Rakendada eelarve kavandatud konsolideerimist, et saavutada kooskõlas nõukogu soovitusega ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks aastatel 2012–2013 puudujääk 6,2 % SKPst ning viia kõrge valitsemissektori võlasuhe langustendentsi, kui ülemäärane eelarvepuudujääk kõrvaldatakse programmiperioodi lõpuks. Tagama, et ei toimuks kõrvalekaldumist kindlast eesmärgist vähendada kulusid, tugevdades seejuures pikaajalist jätkusuutlikkust; sellega seoses seadma prioriteediks majanduskasvu soodustavad kuluvaldkonnad.

2. Töötada välja reformikava, milles käsitletakse kinnisvarahindade tsükli destabiliseerivat mõju riigi rahandusele, finantssektorile ja majandusele, võttes arvesse hinnaprobleemide leevendamist ning vajadust eluasemele antava riigitoetuse järele. Tuleks kaaluda laiaulatuslikke meetmeid ja poliitikavahendeid, sh hüpoteegituru, finantsregulatsiooni, omandimaksu ning plaanimissüsteemi reforme, et vältida üleliigset volatiilsust.

3. Võtta 2012. aastaks meetmeid eesmärgiga tagada, et suurem osakaal sobivate oskustega noori siseneb tööturule ja parandada 18–24aastaste isikute, kes on katkestanud haridustee või koolituse ilma kvalifikatsiooni omandamata, tööalast konkurentsivõimet. Tegeleda oskustöötajate vähesuse probleemiga, suurendades kooskõlas tööturu vajadustega keskmise kvalifikatsiooniga töötajate arvu.

4. Võtta kehtivate eelarvekavade raames meetmeid, et vähendada töötute leibkondade arvu, suunates tähelepanu neile isikutele, kelle passiivsus tööturul on tingitud hoolitsemiskohustustest (sh üksikvanemad).

5. Rakendada juba väljakuulutatud meetmeid ning jätkata tööd selleks, et parandada pankadepoolse rahastamise ja pangandusväliste rahastamisvahendite kättesaadavust erasektoris ja eelkõige VKEdele, tunnistades seejuures võimalikke probleeme nõudluse poolel. Soodustama konkurentsi pangandussektoris ja leidma turupõhiseid võimalusi parandada pangandusväliste rahastamisvahendite kättesaadavust, nagu riskikapital ja riiklikud võlakirjad.

Brüssel, 12. juuli 2011

Nõukogu nimel
eesistuja
J. VINCENT-ROSTOWSKI

[1] Ette nähtud määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikega 3.